

İrade Ve Bilincin Esiri Çağdaş Hamlet

– MESUT ÇİFTÇİ · 17 Eylül 2024

"Var olmak mı, yok olmak mı, bütün sorun bu!

Düşüncemizin katlanması mı güzel,
Zalim kaderin yumruklarına, oklarına,
Yoksa direktip bela denizlerine karşı

Dur, yeter! demesi mi?

Ölmek, uyumak sadece! Düşünün ki uyumakla yalnız
Bitebilir bütün acıları yüreğin,
Çektiği bütün kahırlar insanoğlunun.

Uyumak, ama düş görebilirsin uykuda, o kötü!

Çünkü o ölüm uykularında,
Sıyrıldığımız zaman yaşamak kaygısından,
Ne düşler görebilir insan, düşünmeli bunu.

Bu düşüncedir uzun yaşamayı cehennem eden.

Kim dayanabilir zamanın kırbacına?
Zorbanın kahrına, gururunun çiğnenmesine,
Sevgisinin kepaze edilmesine,

Kanunların bu kadar yavaş
Yüzsüzlüğün bu kadar çabuk yürümesine.
Kötülere kul olmasına iyi insanın
Bir bıçak saplayıp göğsüne kurtulmak varken?

Kim ister bütün bunlara katlanmak
Ağır bir hayatın altında inleyip terlemek.
Ölümden sonraki bir şeyden korkmasa,
O kimsenin gidip de dönmediği bilinmez dünya

Ürkütme yüreğini?
Bilmediğimiz belalara atılmaktansa
Çektiklerine razı etme insanı?
Bilinç böyle korkak ediyor hepimizi:

Düşüncenin soluk ışığı bulandırıyor
Yürekten gelenin doğal rengini.
Ve nice büyük, yiğitçe atlılar
Yollarını değiştirip bu yüzden,

Bir iş, bir eylem olma gücünü yitiriyorlar."

-Hamlet, William Shakespeare

1600'lü yılların başında yazılan bu efsanevi oyunun yazarı; şair, oyun yazarı ve oyuncu William Shakespeare'in Hamlet isimli eserinin yine aynı isimli baş karakteri Hamlet'in ağzından biz okuyucu ve/veya izleyicilere yüz yıllar öncesinden söyledikleri hala geçerliliğini devam ettiriyor ve insan var oldukça da devam edecek gibi görülüyor. Demek oluyor ki insanın var olduğu her yerde ve her zamanda yaşamak kaygısı, zorbanın kahır, gururun çiğnenmesi, sevginin kepaze edilmesi, kanunların yavaş ancak yüzsüzlüğün çabuk yürümesi, iyi insanın kötü insana kul olması, ağır bir hayatın altında inleyip terlemek durumları var olabiliyor. Ünlü yazarın eserlerinin ölümsüz olmasının yani her dönemde beğeni toplamasının nedeni de bu genel geçerlik olsa gerek.

William Shakespeare'in Hamlet eseri, insanlık tarihi boyunca süregelen varoluşsal sorunları derin bir şekilde ele alıyor. "Var olmak mı, yok olmak mı, bütün sorun bu!" diyerek Hamlet'in dillendirdiği bu sorunsal, sadece bireysel bir mesele olmanın ötesinde, toplumsal bir boyuta da sahip. Hamlet'in trajedisi, bireyin yaşadığı acıların, insanlık tarihinin çeşitli dönemlerinde tekrar eden temel sorunlarla örtüştüğünü gözler önüne seriyor. Ne yazık ki bu sorunlar, modern dünyada bile varlığını sürdürüyor.

Kendimizi modern olarak kabul ettiğimiz ve teknoloji çağı olarak isimlendirdiğimiz bu çağda da ünlü yazarın bahsettiği olumsuzluklar ve hatta kat be kat daha fazlası yok mu sanki? Her gün bu çileli hayatın ağırlığı altında canımız çıkana kadar ezilmiyor muyuz? Her gün aldığımız vahşet ve şiddet haberleri ile uykularımız kaçmıyor mu? Her gün kanunların daha da yavaşladığını ve yüzsüzlerin daha da hızlanarak tüm tahminlerimizin ötesinde kötü işler yapmalarına şahit olmuyor muyuz? Yiğitlik, mertlik, dürüstlük, namuslu bir yaşam sürmek her geçen gün daha da zorlaşmıyor mu ve dahası tüm bu erdemler kerizlik, enayilik, aptallık ve ahmaklık olarak nitelendirilmiyor mu? Tarihsel süreç içerisinde insanın ve insanlığın durumu edindiği deneyimler, bilgi ve gelişmelerle kötü olandan iyi olana doğru hareket etmesi gerekirken tam tersi istikamette iyi olandan kötü olana doğru gitmiyor mu? Her gelen yeni gün bir önceki günü aratmıyor mu? Gerçek şu ki içinde yaşadığımız bu çağ tam manasıyla bir tür orta çağ. Hatta tarihte yaşanan orta çağdan daha kötüsü ve daha vahşisini yaşamaktayız.

Çağımız, teknolojinin ve ilerlemenin zirvede olduğu, ancak aynı zamanda adaletsizliğin ve zulmün katlanarak devam ettiği bir dönem. Shakespeare'in dönemindeki krallar, derebeyleri ve köleler belki şekil değiştirmiş olabilir, ama aynı güç dengesizliği hâlâ mevcut. Zenginler ve güçlüler, ayrıcalıklarına dokunulmazken, kanunların keskin yüzü yoksulları ve zayıfları hedef alıyor. Geçmişte kan ve gözyaşı ile kazanılan haklar, özgürlükler, günümüz dünyasında yavaş yavaş elden gidiyor. İnsanlar artık özgürlüğü ve bağımsızlığı kendi elleriyle terk ediyor gibi. Hakiki orta çağda krallar, derebeyleri, din sınıfı, köylüler ve köleler vardı. Birileri gününü gün ederken büyük bir çoğunluk insanca haklardan mahrum bırakılmış bir şekilde sömürülüyor ve eziliyordu. İnsanlar karınlarını doyurmak için ömürlerini harcamak ve özgürlüklerinden vazgeçmek zorundaydılar. Krallar, derebeyleri, din sınıfı istediği kanunsuzluğu dilediğince yapabilirken ve kanunlar bu insanlara hiçbir şey yapamazken köylülerin başına demir bir yumruk gibi iniyordu. Şimdi de öyle değil mi? Dünyanın hangi ülkesinde yaşarsanız yaşayın, zenginlerin dokunulmazlığı yok mu? Kanunların en keskin yüzüyle yalnızca ve yalnızca yoksullar yani halk kitleleri karşılaşmıyor mu? Orta çağ sonrasında köylülere ve kölelere insanca yaşaması için haklar verildi, özgürlükler elde edildi. Bu haklar ve özgürlükler insanların etikle, kemiğiyle ve kanıyla kazanıldı. Şimdilerde insanların kolaylıkla vazgeçtiği özgürlükler ve haklar için insanlar hayatlarını feda ettiler. Halkın kendini geliştirmesi için eğitim sistemleri kuruldu. Halk yönetime dahil edildi. Ancak tarihsel süreç içerisinde gerçekleşen sanayi devrimi ve dünya savaşları ile birlikte yönetimler ve yöneticiler halka özgürlükler ve haklar vermenin kendileri için pek de doğru bir yöntem olmadığını düşündüler.

Günümüzde eğitim sistemleri dahi yozlaşmış durumda; insanların bilinçlenip özgürleşmesini sağlamak yerine, onları sömürü düzeninin birer parçası hâline getiriyor. Çağımızın köleleri, tıpkı Hamlet'in sorularını sorduğu dönemde olduğu gibi, bir belirsizlik içinde yaşamaya mahkûm. Bu belirsizlik, onların iradesini zayıflatıyor, düşüncelerini bulandırıyor ve onları boyun eğmeye zorunlu kılıyor. Eğitim sistemlerini bozup halkı cahil bırakmak için ellerinden geleni yaptılar. Artık eğitim sistemleri insanların eğitim ile özgürleştiği, cahilliklerinden kurtuldukları sistemler değil sömürücülere fedai, tetikçi ve köle yetiştiren sistemler halini aldılar. Eğitim ile ıslah edilmiş bir cahil sömürü düzeninin patronlarının daha çok işine yarıyordu. Artık dünya kendini özgür sanan kölelerin dünyasıydı ve her geçen an kölelerin

zincirleri ve prangaları artmaktaydı. İşte yaşadığımız bu çağ her zaman gelişmemişlikle ve vahşetle anılan orta çağdan daha gelişmemiş, daha vahşi ve daha çok kölenin olduğu bir çağdır. Çünkü yönetim orta çağda olduğu gibi yalnızca bedenimizi değil beyinlerimizi de illüzyonları ile köleleştirmiştir. Çağımızda insan, daha doğar doğmaz köleleştirme illüzyonları ile kuşatılmış bir vaziyette bulunmaktadır. Durum bu kadar vahimdir ve durum bu kadar ciddi ve acıklıdır. İnsanlık geçmişte yaşadığı kölelik, ezilme ve sindirilme dönemlerinden maalesef bir ders almışa hiç benzemiyor. Ancak sömürücü yönetimler ve yöneticiler tarihten çok büyük dersler almışlar ve insanlığın ayağa kalkıp özgürlük ve hak talep etmemesi için ellerinden geleni yapmışlardır ve yapmaktadırlar. Bu oldukça trajik bir durumdur ve son derece gerçektir. Her geçen gün köle sürülerine yenileri eklenmekte ve "Dur, yeter!" diyecek insanların sayısı gün geçtikçe azalmaktadır. İnsanlık kendini özgürleştirecek savaşı kaybetmektedir her geçen gün. Zaten pek savaşımaya da niyeti yoktur. Çünkü insan öyle bir hale evrilmiştir ki kendi isteğiyle bilerek ve isteyerek köleliği ister hale gelmiştir, getirilmiştir. Bu noktada trajik olan, insanların artık bu adaletsizliklere ve zorbalıklara karşı ses çıkarmaktan korkar hale gelmiş olmalarıdır. Oysa Shakespeare'in Hamlet'i gibi, "Dur, yeter!" deme cesaretine sahip olmalıyız. İnsanlığın bir zamanlar kazandığı özgürlükler ve haklar, kolay elde edilmedi. Ancak günümüzde insanlar bu hakların değerini bilmeyip köleliğe doğru gönüllü bir şekilde ilerliyor.

Şu an yaşadığımız dünya, Shakespeare'in dönemindeki zulümden çok daha acımasız ve karmaşık bir hâl aldı. Çünkü artık sadece bedenler değil, zihinler de köleleştirildi. Her geçen gün bu çileli düzenin ağırlığı altında eziliyor, irademizi kaybediyoruz. Hamlet'in trajedisinde olduğu gibi, düşünce ve korku, bizi hareketsiz kılıyor ve bu korkunun sonu, maalesef bir yok oluşa doğru ilerliyor. Yönetimler ve yöneticiler insanın iradesine, bilincine hükmetmeyi öğrenmişler ve insanın kendi bilinç ve iradesi ile köleliği seçmelerini sağlamışlardır. Öyle ki insanlar artık özgürlükten ve haklara sahip olmaktan korkar hale gelmişlerdir. Çağımızda bu korkunç tablo ile karşı karşıyayız ve yok olmaya doğru hızlı bir biçimde ilerliyoruz maalesef. Vücudumuza bir bakteri girmiş, her hücremizi talan etmeye başlamış ama bağışıklık sistemimiz bakteriyi savaşmak yerine bakteri ile birlik olmuş; iyileşmek için içtiğimiz ilaçta bağışıklık sistemimiz gibi bakteriye yardımcı olmuş, bu işin sonu nereye varır? Elbette ölüme ve yok olmaya. İşte bu sahip olduğumuzu ve kendimize ait olduğumu düşündüğümüz irade ve bilinç korkak ediyor bizi. Yoksa kim ister çağımızda yaşanan bunca çileye, zulme ve kanunsuzluğa katlanmak?